

Eén dag om te zegenen

Toen de Rebbe **Reb Elimelech van Lyszhinsk** eens samen met een andere man aan het wandelen was, hoorde hij een Hemelse stem een spirituele beloning in de Komende Wereld verkondigen voor wie wilde helpen om Reb Schmelke van Nikolsburg te verlossen van de bittere oppositie van zijn tegenstanders.

„Hoorde u zojuist een stem?” vroeg Reb Elimelech. „Nee,” antwoordde zijn compagnon. „Wel,” dacht de *tsaddiek*, „daar alleen ik het hoorde, is het duidelijk dat ik degene ben die naar Nikolsburg moet gaan.”

Daar aangekomen, vroeg hij aan Reb Schmelke toestemming om in de synagoge een toespraak te mogen houden, ten einde de gemeente te vermanen. Reb Schmelke antwoordde: „Waar is dat goed voor, wanneer ze nimmer naar enig woord van vermaning luisteren?” Maar zijn gast drong ernstig bij hem aan en ten slotte stemde hij ermee in.

Spoedig was de synagoge gevuld met mensen die gretig wilden horen wat de gastspreker te vertellen had. In de loop van zijn toespraak bewees Reb Elimelech hun met behulp van alle mogelijke ingenieuze en haar-splittende maar misleidende argumenten dat er manieren waren om de diverse verboden van Tora te omzeilen. Een dergelijke toespraak was precies naar hun smaak.

Aan het eind kondigde hij aan dat hij de volgende dag een nieuwe toespraak zou houden en bijna heel het dorpsvolk kwam weer bij elkaar om hem te horen. Hij besteeg de preekstoel en bewees hen – deze keer met ware argumenten – dat niet alleen dat hetgeen hij de vorige dag verteld had, onjuist was, het was in werkelijkheid niet alleen verboden om die verboden van Tora te overtreden, maar dat gold ook voor de verboden, ingesteld door de Geleerden.

Zijn oprechte woorden wekten gevoelens van berouw en inkeer op in de harten van zijn toehoorders. Ze huilden schuldbewust en zeiden tegen elkaar: „Hij vertelt ons precies wat onze rabbijn ons al zolang verteld heeft, maar we wilden niet naar hem luisteren. We moeten werkelijk naar zijn huis gaan en hem om vergiffenis vragen!”

En dus gingen ze naar Reb Schmelke en vroegen hem om vergeving en beloofden hem in het vervolg naar zijn woorden te zullen luisteren. Ze verklaarden hem dat de gastspreken hun had duidelijk gemaakt dat Reb Schmelke gelijk had.

Reb Elimelech nam afscheid van Reb Schmelke, vertrok en ging weer op weg. Een klein stukje buiten Nikolsburg werd hij aangesproken door een stem uit de Hemel: „Omdat u Reb Schmelke geholpen hebt, zal ieder die u binnen vierentwintig uur zegent, gezegend zijn.”

Reb Elimelech liep verder, verrukt van dit geschenk – maar diep was zijn teleurstelling toen hij na vele uren op de weg nog niet één enkele mede-Jood was tegengekomen die hij had kunnen zegenen. Met een gebroken hart stortte hij zijn verdriet uit aan zijn Maker: „Nu heeft U mij wel een geschenk gegeven voor vierentwintig uur, maar ik kan het niet gebruiken, want ik heb nog geen één Jood ontmoet. Vertel me, wie kan ik zegenen?”

Toen hij zijn gebed beëindigd had, zag hij een vrouw in het veld en hij rende onmiddellijk op haar af en begon haar te zegenen. Toen hij zag dat de vrouw zich geschrokken terug trok, probeerde hij gerust te stellen. „Wees niet bang, goede vrouw,” zei hij, „Ik ben geen slecht mens.” Nadat hij haar had gerustgesteld zegende de *tsaddiek* haar opnieuw en zij ging heen.

Vanaf die dag gingen alle zaken van haar echtgenoot zo voorspoedig, dat hij al snel zeer rijk was. Ze verhuisden naar een grotere stad waar ze hun handel op grotere schaal konden uitoefenen. Ze concludeerden dat de onbekende vreemdeling die hen gezegend had zonder twijfel de Profeet Eliahoe moest zijn geweest. De nu rijke koopman werd een groot filantroop en gaf zijn bedienden de instructie dat zij voor zijn rekening liefdadigheid konden uitdelen tot een waarde van één gouden munt, zonder hem daarvoor te hoeven raadplegen, maar voor grotere bedragen moesten ze hem om toestemming vragen.

Vele jaren gingen voorbij. Op een dag besloten Reb Elimelech en zijn broer Rebbe Zusia van Anatoli op reis te gaan om geld in te zamelen voor het loskopen van Joodse gevangenen. Toen ze hoorden dat er in een bepaalde stad een zeer genereuze magnaat woonde, besloten ze hem een bezoek te brengen. Zijn dienaren boden hem een gouden dinaar aan, maar die weigerden ze. Hen werd duidelijk gemaakt dat voor grotere bedragen de heer des huizes zelf benaderd moest worden. De gasten werden in de kamer van de koopman

toegelaten, maar zodra zijn vrouw binnenkwam en Reb Elimelech zag werd ze bleek van schrik en viel flauw. Het hele huishouden was in rep en roer.

Toen ze weer bij kwam, vertelde ze haar echtgenoot: „Weet je wie dit is? Dit is de Profeet Eliahoe, die mij vele jaren geleden gezegend heeft. Nu is hij teruggekomen, dat moet vast zijn omdat hij de rijkdom die hij ons gegeven heeft weer van ons wil terugnemen!”

„Wees niet bang,” zei Reb Elimelech. „Ik ben niet de Profeet Eliahoe en ik ben niet gekomen om uw rijkdom weer af te nemen. Ik ben maar een gewone Jood, behalve dat het G-ds wil was dat mijn zegen die dag vervuld zou worden.”

De koopman vroeg nu: „Hoeveel heeft u nodig om uw gevangenen vrij te kopen?”

Toen zij hem vertelden dat zij alles bij elkaar vijfhonderd goudstukken nodig hadden, haalde hij snel het hele bedrag te voorschijn.

„Wij willen dat andere Joden ook in staat zullen zijn om deel te nemen in deze grote *mitswa*,” zeiden ze en ze weigerden die aanbod te accepteren. Nadat hij bij hen aangedrongen had, veranderden ze van gedachten en accepteerden ze de helft van het bedrag. En na een warm afscheid vertrokken ze.

[*Gekozen door Yerachmiël Tilles uit A Treasury of Chassidic Tales on the Festivals* door Uri Kaploon). Met toestemming vertaald.]

Bibliografische aantekeningen:

Rabbin Elimelech van Lyszhinsk (1717-21 Adar 1787) was een van de voornaamste leerlingen van de *Maggid van Mezritch*, de opvolger van de *Baal Sjem Tov*. „De Rebbe Reb Elimelech,” zoals hij met veel liefde werd genoemd, was de erkende leider van de Chassidische beweging in Polen na de dood van de *Maggid* in 1772. Bijna al de grote Chassidische dynastieën in Polen en Hongarije zijn uit zijn leerlingen en nakomelingen voortgekomen. Zijn boek, *Noam Elimelech* is een van de populairste Chassidische werken aller tijden.